

Thinley riskerar att utvisas till ett papperslöst liv i Nepal

TEXT OCH FOTO: MALIN ROTHENBORG

Han är en tibetansk flykting utan land, vars första utvisning lyckades stoppas så sent som i februari. Efter fem år av total ovisshet om var han har sin framtid fyller han vårt möte med samma lugn som den norrländska atmosfären.

EN ANINGEN KYLIG kvällshimmel har hunnit ta vid när tågdörrarna öppnas och en frisk vind välkommet möter ansiktet. Siffran på termometern har sjunkit allteftersom tåget tagit sig längre upp genom landet och tio timmars ständigt förändrande landskaps-teater fyller nu kroppen med stolthet och fascination. Vi som bor i Sverige har minst sagt nära till mycket att vara tacksamma för. Välkomnar på perrongen gör Thinley Dhondup. Han har bott i Sverige i fem år varav två månader här i Lycksele.

– Det var så kallt. Det var ju vår då också men jag hade bara en tunn jacka och hade aldrig upplevt sådan kyla som när jag kom till Sverige, säger Thinley.

Månaden var april, precis som nu, och Thinley berättar återkommande om kylan som något han inte var van vid. Han frös mer än väntat, precis som den utan vinterkläder riskerar att frysa i Lycksele nu när lynniga april närmar sig sitt slut. Huruvida Migrationsdomstolen beslutar att låta honom stanna i Sverige är det ingen som vet ännu. Men utvisningen som skulle ägt rum i februari hann lyckligtvis stoppas och Thinleys advokat ser ljusare på chanserna nu.

Promenadsträket genom den folktomma samhällskärnan är över på bara några minuter och gångvägen tas vid av ett stråk längs vatten och ännu mer av hitresans pampiga natur. På andra sidan Ume älv reser sig kullar beklädda med frodig natur och lugnet går som en tyst karell längs ryggraden. Och antingen har Thinley en oerhörd förmåga att dölja sin oro eller så är han av naturen lika näst intill lika harmonisk som luften i

”Jag blev rädd efter att att den sista tibetanen jag hjälpte över gränsen till Nepal blev tillfångatagen. Det är inte svårt för dem att ta reda på att det var jag och skulle de ta mig i mitt hem skulle det inte bara vara jag utan hela min familj som hade blivit tillfångatagna. Jag var tvungen att fly.”

Thinley

Lycksele. Han har nära till skratt och inger ett förvånansvärt lugn för att vara någon som inte vet något alls om hur livet kommer att se ut efter steget härnäst.

– Varje gång jag ser en sådan trädgård vill jag bara ta fram mina redskap och göra det finare än de någonsin kunnat föreställa sig, skrattar Thinley när vi kommit fram till bostadsområdet hans kusin har sitt radhus i.

Det han syftar på är jobbet han hade som trädgårdsskötare i Stockholm innan Migrationsverket bestämde sig för att utvisa honom i februari. Nu får han bo med sin kusins familj här i Lycksele tills vidare. Tills han vet om Migrationsdomstolen låter honom stanna i Sverige. Innan han vet hur det blir vill han inte göra några planer för var han ska ta vägen efter att hans fall är avgjort. Det enda han vet är att han riskerar att utvisas till Kina om han tvingas återvända till Nepal.

– Jag blev rädd efter att att den sista tibetanen jag hjälpte över gränsen till Nepal blev tillfångatagen. Det är inte svårt för dem att ta reda på att det var jag och skulle de ta mig i mitt hem skulle det inte bara vara jag utan hela min familj som hade blivit tillfångatagna. Jag var tvungen att fly.

Om Thinley tvingas återvända till Nepal riskerar han att utvisas till Kina, där policyn för närvarande är att fängsla alla återvändande flyktingar. Blir han inte utvisad dit så blir han statslös utan uppehålls- eller

arbetstillstånd i Nepal. Påverkan från den kinesiska regeringen på Nepals regering försämrar även förhållandet för tibetaner i Nepal. Och eftersom Thinley har varit involverad i politisk aktivism riskerar han vid ett eventuellt återvändande att bli arresterad utan möjligheter till en rättvis rättegång i Nepal.

THINLEY ÄR FÖDD och uppvuxen i Nepal men bristen på medborgarskap gör honom statslös. Han har sina rötter i Tibet, där 117 unga tibetaner bränt sig själva till döds sedan 2009 mot det kinesiska förtrycket som bara bli hårdare. Hans föräldrar flydde till Nepal efter Kinas ockupation av Tibet 1959. Green book är en identitetshandling som visar Thinleys tillhörighet till just Tibet, men trots att han aldrig har varit nepalesisk medborgare och riskerar att skickas vidare för att fängslas Kina, beslutade Migrationsverket alltså så sent som i februari att utvisa honom. Flyg och poliseskort var bokat för utvisning till Nepal den 28 februari, men stoppades i sista stund tack vare påtryckningar från olika håll här i Sverige.

– Min advokat ringde mig dagen innan jag skulle utvisas och berättade att mitt fall skulle få en ny chans och att jag inte längre skulle skickas ut dagen därpå.

Vid den tidpunkten befann sig Thinley på Migrationsverkets förvar i Märsta, norr

om Stockholm, där han suttit under några veckor i väntan på sin utvisning. När han berättar om beskedet sträcker han ut armarna som förmedlar den lättnad hans ord försöker beskriva. På tallriken framför honom har halva middagsportionen hunnit svalna av alla avbrott för berättelsen han delar med sig av. Han äter med händerna och förklarar att det skulle underlätta för mig att göra det samma, för att slippa pillet med gaffel och kniv.

När han kom till flyktingförläggningen i Boden, där han sedan skulle stanna i visste han inte alls vad han skulle handla i mataffären. Thinley fick 2200 kronor i måna-

den av Migrationsverket men allt kändes dyrt så han levde på bröd och thainudlar tills han förstod att han ju kunde köpa linser och göra dal, berättar han och skrattar högt.

– Jag fick veta att min kusin, som jag inte hade någon kontakt med då, befann sig i Sverige så jag ringde honom. Han gav mig tips på vad jag kunde handla så efter det började jag laga mat.

IKVÄLL BJUDER HAN på vad som är en av hans paradrätter numera – en oerhört välsmakande kycklinggryta med ris. Uppmaningen att använda fingrarna känns helt relevant med tanke på bestickens klumpig-

het och all kyckling de låter gå till spillo.

Då och då söker sig blicken ut genom fönstret på andra sidan köksbordet, som för att komma närmare de minnen han berättar om. När hans föräldrar flydde från Tibet för lite mer än 60 år sedan lyckades de ta sig till en flyktingförläggning i staden Pokhara som idag är en av Nepals främsta turistorter. På den tiden fanns det tre, fyra tibetanska flyktingläger i Pokhara och den nepalesiska regeringen gav dem land att bo på och göra vad de ville med, berättar han. Thinleys far och farfar byggde hus där och levde på att jobba med sådant som stenbrytning och olika former av vägarbeten bland annat.

– Min farfar berättade om hur de kom med flygplan från Schweiz och erbjöd familjen hjälp att emigrera. Men han sade nej för att det skulle innebära att vi vore tvungna att börja om i ett land som han inte visste någonting om, och det brukade göra mig så arg, säger han och skrattar förlåtande.

EFTER OCKUPATIONEN av Tibet var det många tibetaner som emigrerades till Schweiz, och familjens liv hade sett väldigt annorlunda ut idag om de hade hoppat på det där planet för länge sedan. Men motståndet mot att behöva lära sig ytterligare ett nytt språk och helt ny kultur gjorde att

de blev kvar i Pokhara, där Thinley föddes för 36 år sedan. Där levde han sitt liv som tibetansk flykting innan han flydde hit till Sverige för fem år sedan. Jobbet han hade som guide vid gränsen till Tibet gav honom möjligheten hjälpa andra tibetaner på flykt in i Nepal. 6–7 stycken hann ta sig in i landet med bussen han körde innan den sista av dem – som varit aktiv och jagad i Tibet – greps av polisen i Nepal.

– Jag fick veta att poliserna kommit mitt i natten för att gripa och skicka tillbaka honom till Tibet. Det går inte att veta säkert om han har avslöjat mig men eftersom jag var den enda tibetanen som arbetade där skulle det inte vara så svårt att lista ut.

Innan en flykt kunde bli möjlig för Thinley var han tvungen att ordna ett förfalskat pass och andra dokument och för detta reste han till Indien. Där fick han hjälp att tillverka ett nepalesiskt pass och pengar till alla kostnader för flykten lyckades han samla in från familj och vänner. När visum och allt annat var ordnat betalade han en människosmugglare som skulle ta honom ut ur Nepal, till ett land i Europa. Mer än så visste han inte i det läget om var den resan skulle sluta.

– Jag ville ta mig därifrån varsomhelst och smugglaren satte mig på ett plan jag inte visste var det skulle landa. Han sade bara att vi skulle till Europa och jag kände inte till mer än några få länder.

Det var en grupp av människor med ett antal smugglare som skulle ta dem till olika ställen. Thinley flögs via Bangkok och var den enda av dem som landade på Arlanda. Där gav smugglaren honom informationen att han var i Sverige, tog tillbaka passet och sade att hans uppdrag var slut. Han lämnades i ett läge utan någon aning om var han skulle men förstod ganska snabbt att han måste börja med att åka till Stockholms central. Därifrån tog han sig sedan till polistationen för att hänvisas vidare till Migra-

tionsverket i Solna. Efter fem års runtflackande väntar han alltså nu i Lycksele på det slutgiltiga beskedet om var han kanske har sin framtid.

En organisation som försökt få Migrationsverket att omvärdera sin bedömning av förutsättningar för att utvisa tibetaner till Nepal är Internationella Juristkommissionen (ICJ). Med bas i Geneve har de under de senaste 50 åren aktivt engagerat sig för mänskliga rättigheter i Tibet och försökt medvetandegöra allvaret i situationen för tibetaner som lever under kinesiskt styre. Enligt ICJ är situationen för tibetanska flyktingar i Nepal under all kritik vad gäller rätten till rättvis rättegång och organisationen ställer återkommande krav på andra länder att skydda tibetaner på flykt genom att ge dem flyktingstatus. Det var bland annat tack vare dem som utvisningen av Thinley kunde stoppas.

Han längtar efter att veta var han ska och möjligheten att bygga upp ett liv mer långsiktigt än han kunnat senaste åren. Drömmer gör han mest om tillhörighet. Om han får stanna i Sverige kan han börja arbeta igen och skaffa sig ett pass som ger honom möjligheten att resa. Det är något han aldrig har kunnat göra tidigare och gärna vill. Han vill inte spekulera så mycket mer än så om framtiden, men skulle gärna flytta till Stockholm och arbeta som trädgårdsskötare igen. Allt sätts i ett sorts vakuum av att inte kunna styra över sin kommande tid, ens ett år eller månad framöver och just planera verkar vara vad Thinley längtar mest efter nu. Tills vidare håller han humöret uppe med inställningen att allt har en mening och att denna väntan bara är att acceptera. ✱

När tidningen skickades till tryck så hade Thinley fått beskedet att han beviljats uppehållstillstånd i Sverige. Grattis Thinley!

”Min farfar berättade om hur de kom med flygplan från Schweiz och erbjöd familjen hjälp att emigrera. Men han sade nej för att det skulle innebära att vi vore tvungna att börja om i ett land som han inte visste någonting om, och det brukade göra mig så arg, säger han och skrattar förlåtande.”

Thinley